

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 400/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen saamelaisten totuus- ja sovintokomission loppuraportin toimeenpanosta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Veronika Honkasalon /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 400/2025 vp:

Aikooko hallitus seurata ja varmistaa saamelaisten totuus- ja sovintokomission loppuraportissa esitettyjen toimenpiteiden edistämisen valtioneuvoston tasolla, ja miten hallitus aikoo varmistaa eduskunnan roolin ja saamelaisten itsehallinnon osallisuuden loppuraportin toimenpide-ehdotusten toimeenpanossa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtioneuvosto asetti Saamelaisten totuus- ja sovintokomission 28. lokakuuta 2021 yhdessä saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen kanssa. Saamelaisten totuus- ja sovintokomissio on ollut työssään itsenäinen ja riippumaton.

Saamelaisten totuus- ja sovintokomission työn tarkoituksena on ollut tunnistaa ja arvioida historiallista ja nykyistä syrjintää sekä oikeuksien loukkauksia ja selvittää, miten ne vaikuttavat saamelaisiin ja heidän yhteisönsä nykyisessä tilanteessa. Tarkoituksena on myös edistää vuoropuhelua saamelaisten ja Suomen valtion välillä ja saamelaisten keskuudessa, sekä lisätä tietoisuutta saamelaisista Suomen alkuperäiskansana.

Saamelaisten totuus- ja sovintokomission valmistelutyö käynnistettiin saamelaiskäräjien aloitteesta vuonna 2017. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti komission työtä jatketaan vuoden 2025 loppuun asti. Saamelaisten totuus- ja sovintokomission työn tueksi asetettiin marraskuussa 2021 parlamentaarinen seurantaryhmä. Komission uudelleen asettamisen myötä seurantaryhmä asetettiin uudelleen. Seurantaryhmän tehtävänä on ollut seurata ja tukea komission työtä. Seurantaryhmässä on jäsenet eduskunnassa edustettuina olevista puolueista, saamelaiskäräjiltä ja kolttien kyläkokoukselta sekä evankelisluterilaiselta kirkolta ja ortodoksilta kirkolta. Seurantaryhmän puheenjohtajana on toiminut valtioneuvoston kanslian valtiosihtööri. Seurantaryhmän toimikausi päättyy 31.12.2025.

Saamelaisten totuus- ja sovintokomissio luovutti loppuraporttinsa valtioneuvostolle, saamelaiskäräjille ja kolttien kyläkokoukselle 4. joulukuuta 2025. Koska loppuraportin suositukset tulevat koskettamaan laajasti suomalaista yhteiskuntaa, valtioneuvosto asetti marraskuussa 2025 parlamentaarisen työryhmän arvioimaan komission loppuraportin suosituksia ja valmistelemaan yhteistä, parlamentaarista näkemystä jatkotoimista. Työryhmän tehtävänä on linjata, miten komission suositukset otetaan huomioon päätöksenteossa ja miten niiden toimeenpanoa voidaan edistää.

Työryhmään osallistuvat kaikki eduskuntapuolueet, ja sen työssä korostuvat yhteistyö, avoimuus ja yhteinen vastuu Suomen alkuperäiskansaan liittyvien kysymysten käsittelystä. Parlamentaarisen työskentelyn kautta hallitus ja eduskunta sitoutuvat yhdessä siihen, että Saamelaisten totuus- ja sovintokomission loppuraportin suositukset arvioidaan perusteellisesti ja että sovinnon edistäminen jatkuu pitkäjänteisesti.

Työryhmän puheenjohtajana toimii kansanedustaja Maaret Castrén, Kokoomuksen eduskuntaryhmästä, varapuheenjohtajana kansanedustaja Sara Seppänen, Perussuomalaisten eduskuntaryhmästä, ja toisena varapuheenjohtaja kansanedustaja Johanna Ojala-Niemelä, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmästä. Työryhmän pääsihteeriksi on nimitetty entinen pääministeri Antti Rinne, joka tuo tehtävään laajan kokemuksensa poliittisesta yhteistyöstä, valtionhallinnosta ja päätöksenteosta. Pääsihteeri Rinne huolehtii parlamentaarisen työryhmän valmistelusta ja toimeenpanosta sekä vuoropuhelun rakentamisesta saamelaisten, valtion ja eri yhteiskunnallisten toimijoiden välillä.

Parlamentaarisen työryhmän työ käynnistyy heti, jotta Saamelaisten totuus- ja sovintokomission loppuraportin suositusten arviointi ja jatkokäsittely voivat alkaa mahdollisimman pian tällä hallituskaudella. Parlamentaarinen työryhmä toimii tiiviissä yhteistyössä saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen kanssa. Tätä yhteistyötä täydentämään ja seuraamaan asetetaan komission asettajatahojen yhteinen seurantaryhmä. Myös ministeriöiden välinen yhteistyöryhmä käsittelee suosituksia kokouksissaan.

Komission työn loppumisesta ja loppuraportin suositusten käsittelystä on jo keskusteltu komission asettajatahojen saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen kanssa. Saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä loppuraportin suosituksia arvioitaessa. Komissio ja sen sihteeristö järjestävät vielä toimikautensa puitteissa tilaisuuksia, joissa saamelaiset pääsevät itse keskustelemaan loppuraportista ja siitä, mitä heidän yhteisöilleen on menneisyydessä tapahtunut. Saamelainen psykososiaalisen tuen yksikkö Uvja jatkaa työtään 30.6.2026 asti ja tarjoaa psykososiaalista tukea sitä tarvitseville.

Helsingissä 10.12.2025

Pääministeri Petteri Orpo

VN/35173/2025-VNK-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: